

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

હેમલાથા ગાગ્યા

વિરુદ્ધ

આવકવેરાના કમિશનર

નવેમ્બર ૨૮, ૨૦૦૨

[ન્યાયમૂર્તિશ્રી રુમા પાલ અને ન્યાયમૂર્તિશ્રી બી. એન. શ્રીકૃષ્ણા]

આવક યોજનાની સ્વૈચ્છિક જાહેરાત, ૧૯૯૭:

કલમ ૬૬ અને ૬૭(૧) – સ્વૈચ્છિક જાહેરાત આવકના સંદર્ભમાં કર જમા કરાવવા માટે નિર્ધારિત સમયગાળો – મહેસૂલ અધિકારીઓને સમયગાળો લંબાવવાની સત્તા – રાખવામાં આવેલ, મહેસૂલ અધિકારીઓને સમય લંબાવવાની કોઈ સત્તા નથી – કલમ ૬૬ ઘોષણા કરતા પહેલા કરની ચુકવણીને

ધારે છે - કલમ ૬૭(૧) આ સામાન્ય નિયમમાં અપવાદ પૂરો પાડે છે અને ઘોષણાકર્તાને કર ચૂકવ્યા વિના ઘોષણા ફાઇલ કરવાની મંજૂરી આપે છે, બે શરતોને આધીન જેમ કે: (i) ઘોષણાપત્ર દાખલ કર્યાની તારીખથી ત્રણ મહિનાની અંદર કરની ચુકવણી સાથે; (ii) ઘોષણાપત્ર દાખલ કર્યાથી કર ચુકવણીની તારીખ સુધીના સમયગાળા માટે ૨% ના દરે સાદા વ્યાજની ચુકવણી - આમ મહેસૂલ અધિકારી યોજનાની જોગવાઈઓથી આગળ વધીને કાર્ય કરી શકશે નહીં - યોજના હેઠળ ચુકવણી સ્વીકારવાની સત્તા કાયદા દ્વારા નિર્ધારિત કરવામાં આવી છે - મહેસૂલ અધિકારીઓ માટે એવી જોગવાઈ સૂચિત કરવાનો કોઈ અવકાશ નથી કે જેના માટે ખાસ જોગવાઈ કરવામાં આવી ન હોય જે કોઈપણ રીતે યોજનાની સ્પષ્ટ શરતોમાં ફેરફાર કરે.

કમલ સૂદ વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા, ૨૪૧ આઈ.ટી.આર. ૫૬૭ (પંજાબ અને હરિયાણા); વૈષ્ણવી એપ્લાયન્સિસ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિરુદ્ધ સેન્ટ્રલ બોર્ડ ઓફ ડાયરેક્ટ ટેક્સ અને અન્ય, ૨૪૩ આઈ.ટી.આર. ૧૦૧ (એપી); શ્રીમતી આત્મજીત સિંહ વિરુદ્ધ કમિશનર ઓફ ઇન્કમ ટેક્સ ૨૪૭ આઈ.ટી.આર. ૩૫૬ (કર્ણાટક); એમ કુપ્પન વિરુદ્ધ કમિશનર ઓફ ઇન્કમ ટેક્સ, ૨૪૮ આઈ.ટી.આર. ૫૪૩ (મદ્રાસ); અને કે દિલીપ કુમાર વિરુદ્ધ આસિસ્ટન્ટ કમિશનર ઓફ ઇન્કમ ટેક્સ અને અન્ય ૨૪૧ આઈ.ટી.આર. ૧૬ (કેરળ), મંજૂર.

શ્રીમતી લક્ષ્મી મિત્તલ વિરુદ્ધ આવકવેરા કમિશનર, ૨૩૮ આઈ.ટી.આર. ૯૭ (પંજાબ અને હરિયાણા); ઇ પ્રહલતા બુબુ વિરુદ્ધ આવકવેરા કમિશનર, ૨૪૧ આઈ.ટી.આર. ૪૫૭ (મદ્રાસ) અને આવકવેરા કમિશનર વિરુદ્ધ ઇ પ્રહલતા બાબુ, ૨૪૯ આઈ.ટી.આર. ૩૦૯ (મદ્રાસ) ના કેસ રદ કરવામાં આવ્યા.

હિન્દુસ્તાન સ્ટીલ લિમિટેડ વિરુદ્ધ ઓરિસ્સા રાજ્ય, (૧૯૬૯) ૨ એસ. સી. સી. ૬૨૭, નો ઉલ્લેખ.

કાયદાનું અર્થઘટન:

ફરજિયાત જોગવાઈ – અર્થઘટન – ધારવામાં, સામાન્ય રીતે કહીએ તો કાયદામાં "રહેશે" શબ્દનો ઉપયોગ કરવાનો અર્થ એ થાય કે કાયદાકીય જોગવાઈ ફરજિયાત છે – તેનો અર્થ એ થાય કે જ્યાં સુધી સંદર્ભમાં કંઈક એવું ન હોય જેમાં આ શબ્દનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હોય જે આ અર્થથી વિચલનને યોગ્ય ઠેરવે – યોજનાની જોગવાઈની ભાષામાં એવું કંઈ નથી જે આવા વિચલનને યોગ્ય ઠેરવે – ઉપરાંત જ્યારે નિર્ધારિત આવશ્યકતાનું પાલન કરવામાં નિષ્ફળતાના પરિણામે કાયદા દ્વારા જ જોગવાઈ કરવામાં આવે છે, ત્યારે તેમાં કોઈ શંકા નથી

કે ઘણી બધી કાનૂની આવશ્યકતાઓને ફરજિયાત તરીકે અર્થઘટન કરવી જોઈએ
– સ્વૈચ્છિક આવક જાહેરાત યોજના, ૧૯૯૭:કલમ ૬૭ (૧).

મકબૂલ અહમદ અને અન્યો વિરુદ્ધ ઓંકાર પ્રતાપ નારાયણ સિંહ,
એ.આઈ.આર. (૧૯૩૫) પ્રિવી કાઉન્સિલ ૮૫ પર આધાર રાખ્યો હતો.

ભારતીય બંધારણ, ૧૯૫૦:

કલમ ૧૩૬ – વિશેષ પરવાનગી અરજી – મર્યાદામાં કાઢી નાખવામાં
આવી – બરતરફી, તેણે જે નિર્ણયની વિરુદ્ધ અપીલ કરી હતી તેમાં તર્કની પુષ્ટિ
તરીકે કાર્ય કરશે નહીં, અને આવી બરતરફી પોતે જ આવી વિશેષ પરવાનગી
અરજીમાં અરજદાર સામે દલીલ તરીકે કાર્ય કરશે નહીં – ઉદાહરણ.

પ્રણાલી અને કાર્યપદ્ધતિ:

મહેસૂલ દ્વારા પડકારવામાં ન આવેલા ઉચ્ચ ન્યાયાલય દ્વારા આપવામાં આવેલા
મુદ્દા પર ચોક્કસ અર્થઘટન – ત્યારબાદ મહેસૂલ દ્વારા પડકારવામાં આવેલા
બીજા કેસમાં આપવામાં આવેલા સમાન અર્થઘટન, સિદ્ધાંત અધિકારક્ષેત્રના
હાઈકોર્ટના નિર્ણયો સુધી મર્યાદિત લાગે છે – ઉપરાંત, નિર્ણયો સ્પષ્ટ કરે છે કે

'ન્યાયી કારણ'ને કારણે, મહેસૂલ પછીથી અર્થઘટનને પડકારી શકે છે – વિવિધ હાઈકોર્ટના નિર્ણયો જે તેનાથી વિપરીત છે તેમજ તે જ હાઈકોર્ટના અનુગામી વિરોધાભાસી નિર્ણય 'ન્યાયી કારણ' વાક્યમાં આવશે.

યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા અને અન્યો વિરુદ્ધ કૌમુદિની નારાયણ દલાલ અને અન્ય, ૨૪૯ આઈ.ટી.આર. ૨૧૯ અને યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા અને અન્યો વિરુદ્ધ સતીશ પનલાલ શાહ, ૨૪૯ આઈ.ટી.આર. ૨૨૧, નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.

શબ્દો અને વાક્યો:

સ્વૈચ્છિક આવક જાહેરાત યોજના, ૧૯૯૭ ની કલમ ૬૬ માં "શું" આવશે
નું અર્થઘટન

– "ન્યાયી કારણ" – અવકાશ.

સિવિલ અપીલેટ જ્યુરિસડિક્શન:સિવિલ અપીલ નંબર ૬૨૬૬/૨૦૦૦.

ડબલ્યુ પી નંબર ૫૭૭૦/૨૦૦૦ માં આંધ્ર પ્રદેશ હાઈકોર્ટના
૧૧/૦૪/૨૦૦૦ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

સાથે

સી. એ. નંબર ૬૨૬૭-૬૨૬૮/૨૦૦૦ અને ૧૮૦૪-૧૮૦૫/૨૦૦૧.

ટીએલવી અચ્ચર, ગૌરી શંકર, આરપી ભટ, નિરજ ગુપ્તા, શ્રીમતી રેવતી
રાઘવન, કે સી કૌશિક, શ્રીમતી સુષ્મા સૂરી અને બી.વી. બૈરામ દાસ હાજર
રહેલા પક્ષો માટે.

અદાલતે નીચે મુજબનો આદેશ આપેલ છે.

આ તમામ અપીલમાં સામેલ મુદ્દો એ છે કે શું આવકની સ્વૈચ્છિક જાહેરાત
યોજના, ૧૯૮૭ (જેને હવે પછી 'યોજના' તરીકે ઓળખવામાં આવશે) ની
કલમ ૬૭ હેઠળ ચુકવણી માટે નક્કી કરવામાં આવેલ સમય લંબાવી શકાય છે કે
કેમ.

આ મુદ્દાએ માત્ર અલગ અલગ ઉચ્ચ અદાલતો દ્વારા જ નહીં પરંતુ એક જ ઉચ્ચ અદાલતોની અલગ અલગ બેન્ચ દ્વારા પણ વિરોધાભાસી મંતવ્યો અપનાવ્યા છે.એક તરફ, શ્રીમતી લક્ષ્મી મિતલ વિરુદ્ધ આવકવેરાના કમિશનર, ઇ. પ્રહલતા બાબુ વિરુદ્ધ આવકવેરાના કમિશનર: [૨૦૦૧] ૨૪૯ આઈ. ટી. આર. ૩૦૯ (મદ્રાસ) અને આવકવેરાના કમિશનર વિરુદ્ધ ઇ. પ્રહલતા બાબુ: [૨૦૦૧] ૨૪૯ આઈ. ટી. આર. ૩૦૯ (મદ્રાસ) માં નોંધાયેલા નિર્ણયોએ એવું માન્યું છે કે આ સમયગાળો લંબાવી શકાય છે, જ્યારે બીજી તરફ, કમલ સૂદ વિરુદ્ધ ભારત સરકાર; વશનવી એપ્લાયન્સિસ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિરુદ્ધ સેન્ટ્રલ બોર્ડ ઓફ ડાયરેક્ટ ટેક્સિસ અને અન્ય, [૨૦૦૦] ૨૪૩ આઈ. ટી. આર. ૧૦૧ (એપી), શ્રીમતી આલમજીત સિંઘ વિરુદ્ધ આવકવેરાના કમિશનર: [૨૦૦૧] ૨૪૭ આઈ. ટી. આર. ૩૫૬ (કર્ણાટક) અને એમ. કુપ્પાન વિરુદ્ધ આવકવેરાના કમિશનર, [૨૦૦૧] ૨૪૯ આઈ. ટી. આર. ૫૪૩ (મેડ); કે. દિલીપ કુમાર વિરુદ્ધ આવકવેરાના સહાયક કમિશનર અને અન્યોએ એવું ઠરાવ્યું છે કે અધોષિત આવક પર બાકી કરની ચુકવણી માટે ઉલ્લેખિત સમયગાળો અપરિવર્તનશીલ હતો.

આ યોજના નાણાકીય અધિનિયમ ૧૯૯૭ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવી હતી અને તેમાંજ તેનો સમાવેશ થાય છે.તે ૧ જુલાઈ ૧૯૯૭ થી અમલમાં આવી

અને ૩૧ માર્ચ ૧૯૯૮ સુધી અમલમાં હતી.યોજનાની કલમ ૬૪ માં એવી જોગવાઈ છે કે , જ્યાં કોઈ વ્યક્તિ યોજના શરૂ થયાની તારીખે અથવા તે પછી, પરંતુ ૩૧ ડિસેમ્બર, ૧૯૯૭ ના રોજ અથવા તે પહેલાં, આવકવેરા અધિનિયમ ૧૯૬૧ હેઠળ કરપાત્ર કોઈપણ આવકના સંદર્ભમાં કલમ ૬૫ ની જોગવાઈઓ અનુસાર કોઈપણ આકારણી વર્ષ માટે ઘોષણા કરે છે, જેના સંદર્ભમાં આવી વ્યક્તિ કાં તો (એ) રિટર્ન ભરવામાં નિષ્ફળ ગઈ હોય અથવા (બી) તેના રિટર્નમાં આવી આવક જાહેર કરવામાં નિષ્ફળ ગઈ હોય અથવા આવી વ્યક્તિ દ્વારા આવકવેરા અધિનિયમ હેઠળ રિટર્ન ભરવાની નિષ્ફળતાને કારણે આકારણીમાંથી છુટી ગઈ હોય અથવા (સી) આકારણી માટે જરૂરી તમામ મહત્વપૂર્ણ તથ્યો સંપૂર્ણપણે અને ખરેખર જાહેર કરવામાં નિષ્ફળ ગઈ હોય, તો તેવી વ્યક્તિ આવી અઘોષિત આવક પર જો કરદાતા વ્યક્તિગત હોય તો ૩૦% ના દરે કર ચૂકવવા માટે હકદાર રહેશે.આપણે કોઈ કંપની અથવા પેઢીના કેસને ધ્યાનમાં લેવાની જરૂર નથી, કારણ કે આપણી સામે તમામ કરદાતાઓ વ્યક્તિગત છે.

કલમ ૬૫ આવી જાહેરાતમાં રજૂ કરવાની વિગતો સાથે સંબંધિત છે.અમારી સમક્ષની અપીલોમાં કરદાતા દ્વારા દાખલ કરાયેલા જાહેરાતોના સંદર્ભમાં કોઈ વિવાદ ન હોવાથી આને વિગતવાર જણાવવાની જરૂર નથી.

અમે કલમ ૬૬ અને ૬૭ અને તેમાં વપરાયેલી ભાષાથી ચિંતિત છીએ, કારણ કે શરૂઆતમાં રચાયેલા પ્રશ્નનો જવાબ આ કલમોની જોગવાઈઓના અર્થઘટન પર આધારિત હશે. આ કલમો નીચે મુજબની જોગવાઈઓ કરે છે.

“૬૬. સ્પેરછાએ જાહેર કરેલી આવકના સંદર્ભમાં આ યોજના હેઠળ ચૂકવવાપાત્ર કર જાહેર કરનાર દ્વારા ચૂકવવામાં આવશે અને જાહેરાતની સાથે આવા કરની ચુકવણીનો પુરાવો હોવો જોઈએ.”

જાહેર કરનાર દ્વારા ચૂકવવાપાત્ર વ્યાજ.

કલમ ૬૭ (૧) કલમ ૬૬ માં સમાવિષ્ટ કંઈપણ હોવા છતાં, જાહેર કરનાર તે કલમ હેઠળ કર ચૂકવ્યા વિના જાહેરાત ફાઈલ કરી શકે છે અને જાહેર કરનાર જાહેરાત ફાઈલ કરી શકે છે અને જાહેર કરનાર જાહેરાત ફાઈલ કર્યાની તારીખથી ત્રણ મહિનાની અંદર દરેક મહિના માટે અથવા મહિનાના ભાગ માટે બે ટકાના દરે સાદુ વ્યાજ સાથે કર ચૂકવી શકે છે, જે જાહેરાત ફાઈલ કર્યાની તારીખથી શરૂ કરીને આવા કરની ચુકવણીની તારીખ પર સમાપ્ત થતા સમયગાળામાં સમાવિષ્ટ છે અને ત્રણ મહિનાના ઉપરોક્ત સમયગાળામાં આવી ચુકવણીનો પુરાવો ફાઈલ કરી શકે છે.

(૨) જો જાહેર કરનાર જાહેરાત ફાઈલ કર્યાની તારીખથી ત્રણ મહિનાની મુદત પૂરી થાય તે પહેલાં સ્વૈચ્છિક રીતે જાહેર કરેલી આવકના સંદર્ભમાં કર ચૂકવવામાં નિષ્ફળ જાય, તો તેના દ્વારા દાખલ કરાયેલ જાહેરાત આ યોજના હેઠળ ક્યારેય કરવામાં આવ્યું ન હોવાનું માનવામાં આવશે.

સ્વૈચ્છિક રીતે જાહેર કરેલી આવકનો કુલ આવકમાં સમાવેશ થતો નથી.

અમારી સમક્ષ દાખલ કરાયેલી અનેક અપીલોમાં, કેટલાક અપીલકર્તાઓ કરદાતાઓ છે.તેમના દરેક કેસમાં એ બાબત નિર્ધારિત છે કે તેમણે કલમ ૬૬ હેઠળ નિર્ધારિત સમયમર્યાદામાં અથવા કલમ ૬૭(૧) હેઠળ લંબાવેલ સમયમર્યાદામાં કર ચૂકવ્યો ન હતો.ડિફોલ્ટનો સમયગાળો અલગ અલગ હોય છે અને દરેક કરદાતાના કેસમાં આપવામાં આવેલા ખુલાસા પણ અલગ અલગ હોય છે.જો કે, તે બધાએ દલીલ કરી છે કે ટેક્સની ચુકવણી ન કરવાનું કારણ તેમના નિયંત્રણની બહાર હતું. કરદાતાઓએ અગાઉના એવા નિર્ણયો પર આધાર રાખ્યો છે જેમાં એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે કલમ ૬૭ (૧) માં દર્શાવેલ સમયગાળો લંબાવી શકાય તેવો હતો. કરદાતાઓના જણાવ્યા અનુસાર આ

યોજનાનો હેતુ કાળું નાણું બહાર લાવવાનો હતો જે ચલણમાં હતું. કલમ ૬૭ (૧) હેઠળ નિર્ધારિત સમય કરદાતાઓ અનુસાર કઠોર નથી, માત્ર એટલા માટે નહીં કે વિલંબિત ચુકવણીના કિસ્સામાં વ્યાજની ચુકવણી કરવા માટે સ્પષ્ટ જોગવાઈ હતી, પણ એટલા માટે કે અધોષિત આવકની જાહેરાતથી મહેસૂલને ફાયદો થશે, ૩૧ માર્ચ, ૧૯૯૮ સુધીમાં વ્યાજની ચુકવણી સાથે તેની ઝડપી વસૂલાત (કારણ કે યોજના તે તારીખ સુધી કાર્યરત હતી) આમ યોજનાના ઉદ્દેશને પૂર્ણ કરે છે. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે આ યોજના ૩૧મી માર્ચ, ૧૯૯૮ સુધી કાર્યરત હતી, તેથી તે વ્યક્તિ માટે છેલ્લી તારીખ એટલે કે ૩૧મી ડિસેમ્બર, ૧૯૯૭ના રોજ જાહેરાત ફાઈલ કરવા અને કલમ ૬૭ (૧) હેઠળ ૩૧મી માર્ચ, ૧૯૯૮ સુધીમાં ચુકવણી કરવા માટે ખુલ્લી હતી. જે વ્યક્તિઓએ અગાઉ સ્પેરછાએ તેમની જાહેરાતો ફાઈલ કરી હતી તેમને અગાઉની તારીખે ચુકવણી પર આગ્રહ કરીને આમ કરવા બદલ દંડ કરવામાં આવે તો તે ભેદભાવપૂર્ણ અને સંપૂર્ણપણે મનસ્વી રહેશે. કરદાતાઓની આગામી રજૂઆત એ છે કે કલમ ૬૭ (૧) ની જોગવાઈઓ ફરજિયાત હોવા છતાં, કોર્ટ અમુક સંજોગોમાં તેની કામગીરીની ગંભીરતાને હળવી કરી શકે છે, જો કે કરદાતાઓ પ્રામાણિકપણે કામ કરતા હોય. આ સંદર્ભમાં મેસર્સ હિન્દુસ્તાન સ્ટીલ લિમિટેડ વિરુદ્ધ ઓરિસ્સા રાજ્ય: [૧૯૭૨] ૮૩આઈ. ટી. આર. ૨૬ (એસ. સી.) કેસમાં આ કોર્ટના નિર્ણયનો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો છે. કરદાતાઓએ એવી પણ દલીલ કરી છે કે આ ક્ષેત્રમાં પહેલો નિર્ણય પંજાબ અને હરિયાણા હાઈકોર્ટનો ૨૩૮ આઈ. ટી.

આર. ૫૧ લક્ષ્મી મિત્તલના કેસમાં (ઉપરોક્ત) નિર્ણય હતો, જેમાં હાઈકોર્ટે એવું ઠરાવ્યું હતું કે કલમ ૬૭ (૧) હેઠળ નક્કી કરવામાં આવેલ સમયગાળો અપરિવર્તનીય નથી અને પૂરતા કારણોસર સમય લંબાવી શકાય છે. વિભાગે તે નિર્ણયને પડકારવાનું પસંદ કર્યું ન હતું અને તે અર્થઘટન સ્વીકાર્યું હતું. આ કોર્ટના યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય વિરુદ્ધ કૌમુદિની નારાયણ દલાલ અને અન્ય: [૨૦૦૧] ૨૪૯ આઈ.ટી.આર. ૨૧૯ (એસસી) અને યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા વિરુદ્ધ સતીશ પનાલાલ શાહ: [૨૦૦૧] ૨૪૯ આઈ.ટી.આર. ૨૨૧ (એસસી) ના નિર્ણયોના આધારે દલીલ કરવામાં આવે છે કે મહેસૂલ એવા કેસ પસંદ કરી શકતું નથી જેમાં તેઓ સમાન નિર્ણયને પડકારશે સિવાય કે વાજબી કારણ હોય. કરદાતાઓના મતે, લક્ષ્મી મિત્તલના કેસમાં (સુપ્રા) ઉલ્લેખિત સિદ્ધાંતને પડકારવાના વિભાગના નિર્ણયને વાજબી ઠેરવવાનું કોઈ કારણ દર્શાવવામાં આવ્યું ન હતું, ફક્ત થોડા કરદાતાઓના કિસ્સામાં. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે કોઈપણ કિસ્સામાં આ કોર્ટે કલમ ૧૩૬ હેઠળ હાઈકોર્ટ દ્વારા કરદાતાઓના પક્ષમાં નિર્ણય લેવાયેલા કેસોમાં દખલ ન કરવી જોઈએ. કરદાતાઓની અંતિમ રજૂઆત એ છે કે મહેસૂલ સત્તામંડળોને યોજના હેઠળ કરદાતાઓ દ્વારા કરવામાં આવેલી ચૂકવણી રાખીને તે જ સમયે એવું ન કહી શકે કે કરદાતાઓ આ યોજનાના લાભ માટે હકદાર નથી. મહેસૂલ યોજના હેઠળ કરવામાં આવેલી ચૂકવણી સ્વિકારવી જોઈએ અથવા, તો કરદાતાઓને તે જ રકમ પરત કરવી જોઈએ.

કેટલીક અપીલમાં, અપીલકર્તાઓ મહેસૂલ સત્તામંડળો છે.તેમણે એવી દલીલ કરી છે કે આ યોજના આવકવેરા અધિનિયમ, ૧૯૬૧નો ભાગ નથી, પરંતુ એક સ્વયં-સંપૂર્ણ કોડ હતી જેમાં કલમ ૬૭(૧) હેઠળનો સમયગાળો સમાપ્ત થઈ જાય તો સમય વધારવાની કોઈ જોગવાઈ નથી. મહેસૂલ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલના જણાવ્યા અનુસાર, યોજનાની જોગવાઈઓ સ્પષ્ટ કરે છે કે યોજનામાં ચુકવણી પહેલા કરવાની કલ્પના કરવામાં આવી છે, જ્યાં જાહેરાત પછી આવી ચુકવણીના પુરાવા સાથે દાખલ કરવાની હતી.આ જરૂરિયાતની કઠોરતાને ઓછી કરવા માટે કલમ ૬૭ એ કરદાતાને જાહેરાત કર્યા પછી ચુકવણી કરવાની મંજૂરી આપી હતી, પરંતુ ત્રણ મહિનાના સમયગાળા સુધી દર મહિને ૨% ના દરે વ્યાજ ચુકવવાની શરતે તેનાથી વધુ નહીં. મહેસૂલની તરફેણમાં નિર્ણયોમાં વિવિધ ઉચ્ચ અદાલતો દ્વારા અપનાવવામાં આવેલા તર્ક ઉપરાંત, એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે કલમ ૬૭(૨) માં વપરાયેલી ભાષા એ સ્પષ્ટ કરે છે કે ઉલ્લેખિત સમયગાળો ફરજિયાત હતો.જો કોઈ શંકા હોય તો પણ, અર્થઘટનના સ્થાપિત સિદ્ધાંતો અનુસાર, કલમ ૬૭(૧) હેઠળ ઉલ્લેખિત ત્રણ મહિનાના સમયગાળાથી વધુ કોઈ વિસ્તરણ મંજૂર કરી શકાતું નથી.વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે વિવિધ ઉચ્ચ અદાલતોના વિરોધાભાસી નિર્ણયો હોવાથી, વિભાગ પાસે આ અદાલત સમક્ષ આ મુદ્દો ઉઠાવવા માટે પૂરતું કારણ હતું.અંતે, એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે જ્યાં સુધી કરદાતાઓ દ્વારા

કરવામાં આવેલી ચૂકવણીની વાત છે, જો કોઈ ચુકવણી કરવામાં આવી હોય પરંતુ યોજનાની દ્રષ્ટિએ નહીં, તો સ્પષ્ટપણે વિભાગ આવી ચુકવણી પોતાની પાસે રાખી શકતો નથી અને કાં તો તેને પરત કરવી પડશે અથવા આવકવેરાના કાયદા, ૧૯૬૧ હેઠળ ઉપલબ્ધ નિર્ધારિત પ્રક્રિયાઓ અનુસાર તેને બંધ કરવી પડશે. .

અમારો મત છે કે મહેસૂલની રજૂઆતો સ્વીકારવી જ જોઈએ.યોજનાની જોગવાઈઓનું સ્પષ્ટ વાંચન દર્શાવે છે કે યોજના હેઠળ ચૂકવવાપાત્ર કર 'ચૂકવવાનો રહેશે: ઉલ્લેખિત સમયની અંદર કલમ ૬૬ માં આપવામાં આવેલ સામાન્ય નિયમ છે, એટલે કે, જાહેરાત કરતા પહેલા ચુકવણી, આ સામાન્ય નિયમનો અપવાદ કલમ ૬૭(૧) દ્વારા બનાવવામાં આવ્યો છે જે જાહેરાત કરનારને કર ચૂકવ્યા વિના જાહેરાત ફાઇલ કરવાની મંજૂરી આપે છે.જોકે, આ અપવાદ બે શરતોને આધીન છે; જેમ કે, (૧) ઘોષણાપત્ર ફાઇલ કર્યાની તારીખથી ત્રણ મહિનાની અંદર કરની ચુકવણી અને (૨) દર મહિને અથવા મહિનાના ભાગ માટે ૨% ના દરે સાદા વ્યાજની ચુકવણી.વ્યાજનો સમયગાળો ઘોષણાપત્ર ફાઇલ કર્યાની તારીખથી શરૂ થશે અને કર ચુકવણીની તારીખ સાથે સમાપ્ત થશે.એ નોંધનીય છે કે કલમ ૬૭(૧) હેઠળ આ બે શરતો ત્રણ મહિનાના સમયગાળામાં પૂર્ણ કરવી જ નહીં, પરંતુ આવી ચુકવણીનો પુરાવો પણ તે જ સમયગાળામાં ફાઇલ કરવો આવશ્યક છે.

સામાન્ય રીતે કહીએ તો, 'કાયદા' શબ્દનો ઉપયોગ કાનૂન તરીકે થાય છે, જેનો અર્થ એ થાય કે કાયદાકીય જોગવાઈ ફરજિયાત છે.તેનો અર્થ એ થાય છે કે જ્યાં સુધી શબ્દનો ઉપયોગ કરવામાં આવે તે સંદર્ભમાં કંઈક એવું ન હોય જે આ અર્થમાંથી પ્રસ્થાનને યોગ્ય ઠેરવે.યોજનાની જોગવાઈઓની ભાષામાં એવું કંઈ નથી જે આ અર્થથી અલગ હટવાનું યોગ્ય ઠેરવે.બીજી તરફ, કલમ ૬૭(૨) ની જોગવાઈઓ સ્પષ્ટપણે સ્પષ્ટ કરે છે કે જો જાહેરાત કરનાર ઉદ્દેશિત ત્રણ મહિનાના સમયગાળામાં કર ચૂકવવામાં નિષ્ફળ જાય, તો ફાઈલ કરાયેલ ઘોષણા યોજના હેઠળ ક્યારેય કરવામાં આવી ન હોવાનું માનવામાં આવશે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો ચુકવણી સંબંધિત કલમ ૬૭ (૧) ની જોગવાઈઓનું પાલન ન કરવાના પરિણામો પૂરા પાડવામાં આવ્યા છે.તે સારી રીતે સ્થાપિત છે કે જ્યારે નિયત જરૂરિયાતનું પાલન કરવામાં નિષ્ફળતાના પરિણામો રાજ્ય દ્વારા જ પૂરા પાડવામાં આવે છે, ત્યારે આવી કાયદાકીય જરૂરિયાતને ફરજિયાત તરીકે અર્થઘટન કરવું જોઈએ તેમાં કોઈ શંકા હોઈ શકે નહીં (જુઓ: મકબૂલ અહમદ અને અન્યો વિરુદ્ધ ઓંકાર પ્રતાપ નારાયણ સિંહ).

આ ઉપરાંત, આ યોજનાએ એવા લોકોને લાભ આપ્યો છે જેમણે અગાઉ તેમની આવક જાહેર કરી ન હતી, તેમને આવકવેરા કાયદાની જોગવાઈઓ હેઠળ આવા બિન-જાહેરાતના સંભવિત કાનૂની પરિણામો સામે રક્ષણ પૂરું પાડ્યું છે.

જ્યાં કરદાતાઓ વૈધાનિક યોજના હેઠળ લાભનો દાવો કરવા માંગે છે, તેઓને જે શરતો હેઠળ લાભ આપવામાં આવે છે તેનું કડક પાલન કરવા માટે બંધાયેલા છે. જ્યારે યોજનાની વૈધાનિક જોગવાઈઓ આવી સાદી ભાષામાં જણાવવામાં આવે છે ત્યારે કોઈ પણ ન્યાયી વિચારણાને લાગુ કરવા માટે કોઈ અવકાશ નથી.

યોજના હેઠળ બનાવવામાં આવેલી નિયુક્ત સત્તાધિકારીના દૃષ્ટિકોણથી જોવામાં આવે તો, તે સ્પષ્ટ થાય છે કે સત્તાધિકારી યોજનાની જોગવાઈઓથી આગળ વધીને કાર્ય કરી શકતા નથી. આ યોજના હેઠળ ચુકવણી સ્વીકારવાની સત્તા કાયદા દ્વારા નિર્ધારિત કરવામાં આવી છે. મહેસૂલ સત્તામંડળો માટે એવી જોગવાઈ સૂચવવાનો કોઈ અવકાશ નથી કે જેના માટે કોઈ પણ રીતે યોજનાની સ્પષ્ટ શરતોમાં ફેરફાર કરતી હોઈ.

લક્ષ્મી મિત્તલના કેસમાં હાઈકોર્ટે આવકવેરા અધિનિયમ ૧૯૬૧ ની કલમ ૧૧૯(૨)(બી) હેઠળ સેન્ટ્રલ બોર્ડ ઓફ ડાયરેક્ટ ટેક્સીસ દ્વારા જારી કરાયેલા પરિપત્ર પર આધાર રાખ્યો હતો. પરિપત્ર રેકૉર્ડ પર લાવવામાં આવ્યો નથી. ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા સામગ્રીનું પુનઃઉત્પાદન ખોટું છે એમ ધારીને, પરિપત્રમાં માત્ર એટલું જ કહેવામાં આવ્યું હતું કે વ્યાજની ગણતરી કરવાની તારીખ જાહેરાતની તારીખથી ૯૦ દિવસ હશે અને જો ૯૦મો દિવસ બેંકની રજા હોય, તો ૯૧મા

દિવસે, આગામી કાર્યકારી દિવસે ચૂકવણી માન્ય રહેશે.આ પરિપત્રનો ચોક્કસપણે અર્થ એ નથી કે બોર્ડે કલમ ૧૧૯(૨)(b) હેઠળ કમિશનરને પૂરતા કારણોસર ચુકવણી કરવાની અવધિ લંબાવવાની સત્તા આપી હતી.આ પરિપત્રમાં ફક્ત એ જ જણાવવામાં આવ્યું છે કે જનરલ ક્લોઝ એક્ટ, ૧૮૯૭ ની કલમ ૧૦ અને લિમિટેશન એક્ટ, ૧૯૬૩ ની કલમ ૪ માં શું આપવામાં આવ્યું છે. .તે અર્થઘટનનો સામાન્ય નિયમ છે અને કમિશનરને સશક્ત બનાવતો આદેશ નથી.કોઈપણ સંજોગોમાં, એ શંકાસ્પદ છે કે બોર્ડ કમિશનરને આવકવેરા અધિનિયમ, ૧૯૬૧ ની કલમ ૧૧૯(૨)(બી) હેઠળ યોજનાની કલમ ૬૬ અને ૬૭ માટે નિર્ધારિત સમય લંબાવવાની સત્તા આપી શક્યું હોત કે કેમ, કારણ કે યોજનાની શબ્દરચના અને હકીકત એ છે કે યોજના આવકવેરા અધિનિયમ, ૧૯૬૧ નો ભાગ નથી.

કલમ ૬૭(૧) હેઠળ નિર્ધારિત સમય કઠોર ન હતો તેવું ઠરાવનારા ઉચ્ચ અદાલતોના કોઈપણ નિર્ણયમાં કોઈ કાનૂની આધાર પર આધાર રાખવામાં આવ્યો નથી, સમય લંબાવવાનો નિર્ણય સમાનતાના વિચારણા પર લેવામાં આવ્યો હોય તેવું લાગે છે.અમારા મતે આ અભિગમ ખોટો હતો, કારણ કે અદાલત પાસે વૈધાનિક યોજનાની શરતોની બહાર કામ કરવાની કોઈ સત્તા નહોતી, જેના હેઠળ કરદાતાને લાભ આપવામાં આવ્યો હતો. આમ ઠરાવીને અમે સ્પષ્ટ કરીએ છીએ કે અમે તે નિર્ણયોને ફરીથી ખોલવાનો ઇરાદો ધરાવતા

નથી જે મૂલ્યાંકનકારોની તરફેણમાં અંતિમ બની ગયા છે.એ પણ નોંધનીય છે કે આવા એક નિર્ણયમાં, મહેસૂલ વિભાગે ખાસ રજા અરજી દ્વારા કોર્ટ સમક્ષ અપીલ કરવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો જેને પ્રારંભિક તબક્કે જ ફગાવી દેવામાં આવી હતી.એવું ભાગ્યે જ કહેવાની જરૂર છે કે આવી બરતરફી સામે અપીલ કરવાના નિર્ણયમાં તર્કની પુષ્ટિ તરીકે કામ કરશે નહીં, ન તો આવી બરતરફી પોતે જ કરદાતાની તરફેણમાં અને મહેસૂલની વિરુદ્ધ દલીલ તરીકે કામ કરે છે.

યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા એન્ડ અદર્સ વિરુદ્ધ કૌમુદિની નારાયણ દલાલ અને અન્ય (સુપ્રા) અને યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા વિરુદ્ધ સતીશ પનલાલ શાહ (સુપ્રા) માં આ અદાલતના ચુકાદામાં, કરદાતાઓ દ્વારા દલીલ કરવામાં આવી છે તેમ, એવું માનવામાં આવતું નથી કે મહેસૂલ ક્યારેય એવા અર્થઘટનને પડકાર આપી શકે નહીં કે જેને તેમણે અગાઉ પસંદ કર્યું નથી.પ્રથમ, આપણને એવું લાગે છે કે આ સિદ્ધાંત ઉચ્ચ ન્યાયાલયના અધિકારક્ષેત્રના નિર્ણયો સુધી મર્યાદિત હોવાનું જણાય છે.વધુમાં, નિર્ણયો એ સ્પષ્ટ કરે છે કે ' યોગ્ય કારણ' જોતાં, વિભાગ પછીથી અર્થઘટનને પડકાર આપી શકે છે.અમે મહેસૂલની રજૂઆતને સ્વીકારીએ છીએ કે આ કેસમાં, અન્ય ઉચ્ચ અદાલતોના વિરોધાભાસી નિર્ણયો તેમજ પંજાબ અને હરિયાણા ઉચ્ચ ન્યાયાલયના અનુગામી વિરોધાભાસી નિર્ણયો પોતે ' યોગ્ય કારણ' શબ્દસમૂહમાં આવશે.

કરદાતાઓની રજૂઆત છે કે આ અદાલત મેસર્સ હિન્દુસ્તાન સ્ટીલ લી. વિરૂધ્ધ સ્ટેટ ઓફ ઓરિસ્સા:[૧૯૭૨] ૮૩ આઈટીઆર ૨૬(એસ.સી) માં ગુણોત્તરના આધારે કલમ ૬૭ (૨) ની કઠોરતાને હળવી કરી શકે તે અસ્વીકાર્ય છે.તે એક એવો કેસ હતો જેમાં કાયદાકીય જવાબદારી નિભાવવામાં નિષ્ફળતા બદલ લઘુત્તમ દંડ લાદવાની કાર્યવાહી કરવામાં આવી હતી.અદાલતે એવું માન્યું હતું કે દંડ લાદવાનો આવો આદેશ અર્ધ-ફોજદારી કાર્યવાહીનું પરિણામ છે અને દંડ સામાન્ય રીતે લાદવામાં આવશે નહીં સિવાય કે પક્ષ કાયદાની અવગણના કરીને ઇરાદાપૂર્વક કામ કરે અથવા તેની જવાબદારીની સભાન અવગણના કરે.તેના અર્ધ-ગુનાહિત સ્વભાવને કારણે, કોર્ટે એવું ઠરાવ્યું હતું કે અપરાધિક માનસની વાસ્તવિકતા અથવા વાસ્તવિકતાનું તત્વ આચાર કરવામાં આવશે જે દંડ લાદવા માટે સક્ષમ સત્તાવાળાને દંડ લાદવાનો ઇનકાર કરવા માટે વાજબી ઠેરવશે, ભલે કાયદામાં ડિફોલ્ટના પુરાવા પર નિશ્ચિત લઘુત્તમ દંડની જોગવાઈ હોય.

આ યોજના હેઠળ દંડ લાદવાનો કોઈ પ્રશ્ન જ નથી.કલમ ૬૭(૨) હેઠળ જે નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યું છે તે ફક્ત કલમ ૬૭(૧) નું પાલન કરવામાં નિષ્ફળતાનું પરિણામ છે.આમ, કલમ ૬૭(૨) ની જોગવાઈઓ વિરુદ્ધ,

અપરાધિક માનસ ના સિદ્ધાંતને આચાત કરવાનો અથવા કોઈપણ વિવેકબુદ્ધિનો ઉપયોગ કરવાનો કોઈ પ્રશ્ન જ નથી.

જ્યાં મહેસૂલ અપીલમાં હોય તેવા કેસોમાં આ અદાલતે બંધારણની કલમ ૧૩૬ હેઠળ દખલ ન કરવી જોઈએ તેવી કરદાતાઓની રજૂઆત અસ્વીકાર્ય છે કારણ કે આ મુદ્દો સંપૂર્ણપણે કાયદાનો છે અને વિવિધ ઉચ્ચ અદાલતોના અલગ-અલગ મંતવ્યોને ધ્યાનમાં રાખીને, આ એક યોગ્ય કેસ છે જ્યાં આ અદાલતે દખલ કરવી જોઈએ અને અને મતભેદનો આખરી નિકાલ કરવો જોઈએ.

પરિણામે અમારા મતે, કરદાતાઓ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલ આથી રદ કરવી જોઈએ, જ્યારે મહેસૂલ સત્તામંડળો દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલ માન્ય રાખવી જોઈએ અને આથી તે મંજૂર કરવામાં આવે છે.જો કે, કરદાતાઓ આ યોજનાના લાભ માટે હકદાર નથી કારણ કે તેમના દ્વારા કરવામાં આવેલી ચૂકવણી યોજનાની દ્રષ્ટિએ ન હતી, અમે મહેસૂલ સત્તામંડળોને નિર્દેશ આપીએ છીએ કે તેઓ યોજનાની જોગવાઈઓનું પાલન કરીને સંબંધિત કરદાતાઓને કાયદા અનુસાર કરદાતાઓ દ્વારા પહેલેથી જમા કરવામાં આવેલી

રકમ પરત કરે અથવા સમાયોજિત કરે.તમામ અપીલોનો ખર્ચ અંગેના કોઈપણ
આદેશ વિના તે મુજબ નિકાલ કરવામાં આવે છે.

આર. પી.

અપીલોનો નિકાલ.

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.